

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
mob. tel. +370 600 38904, el. p. rastine@tm.lt, https://tm.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023- - Nr.

TEIKIMAS DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – nutarimo projektas).

Numatomo teisinio reguliavimo tikslas – didinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos efektyvumą ir kokybę, įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo įstatymą¹ (toliau – VGTPĮ pakeitimo įstatymas) bei sprendžiant praktikoje nustatytus teisinio reguliavimo trūkumus.

I. Sprendžiama problema	<p>1) VGTPĮ pakeitimo įstatymu Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad advokatams, kurie specializuojasi teikdami antrinę teisinę pagalbą konkrečiose srityse, užmokestis didinamas ne mažiau kaip dvigubai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, o 22 straipsnio 5 dalis papildyta numatant antrinės teisinės pagalbos teikimą pagal Valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos kreipimąsi nepilnamečiui vaikui, galimai nukentėjusiam nuo nusikalstamos veikos žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei.</p> <p>2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364² 2.1 papunktyje numatyta, kad užmokesčio bazinis dydis (toliau – UBD), kuris taikomas apskaičiuojant užmokesį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą ar mediaciją, yra 20 Eur, o 2.2 papunktyje įtvirtinta, kad Teisingumo ministerija kiekvienais metais iki rugsėjo 1 d., atsižvelgdama į praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją (skaičiuojant nacionalinį vartotojų kainų indeksą) ir kitų vidutinio darbo užmokesčio viešajame sektoriuje dydžiui ir kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką, peržiūri UBD ir pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei siūlymus dėl jo pakeitimo. Naujas UBD negali būti mažesnis už esamą bazinį dydį, išskyrus tuos atvejus, kai iš esmės pablogėja valstybės ekonominė ir finansinė būklė.</p> <p>Šiuo metu nustatytas 20 Eur UBD galioja nuo 2022 m. sausio 8 d.³</p> <p>3) Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo</p>
-------------------------	---

¹ Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 31, 32 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2103.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimas Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarimas Nr. 12 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

	<p>užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatas taikant praktikoje identifikuota, kad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taisyklių 11 ir 11¹ punktuose numatytas ribotas galimų stadijos ar procesinio veiksmo atlikimo laiką viršijančio laiko pagrindimo būdų sąrašas (ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo, antrinę teisinę pagalbą gavusio asmens parašai, Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos ar Lietuvos teismų informacinės sistemos duomenys). • Taisyklių 14 punkte kasacinio skundo parengimui baudžiamosiose bylose numatytas neproporcingai trumpesnis laikas nei Taisyklių 24.5.1 papunktyje civilinėms byloms nustatytas laikas. • Taisyklėse nenumatyti terminai, per kuriuos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba turi perduoti Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui duomenis, reikalingus užmokesčiui advokatams ar mediatoriams išmokėti ar jų patirtoms išlaidoms atlyginti. • Taisyklių 33 ir 47 punktuose numatytas neproporcingai ilgas 6 mėnesių terminas prašymams dėl užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą ir mediaciją teikimas, nenumatyta greitesnis prašymo išmokėti užmokestį už antrinę teisinę pagalbą pateikimas, kai antrinė teisinė pagalba turi būti nutraukiama pareiškėjui turint susimokėti dalį (visas) antrinės teisinės pagalbos išlaidų. • Taisyklėse nenumatyta informacijos, susijusios su apmokėjimu už antrinę teisinę pagalbą ar mediaciją, teikimas naudojant Teisinės pagalbos paslaugų informacinę sistemą (TEISIS). • Taisyklių 35 punkte numatytas tarpinis apmokėjimas už suteiktą antrinę teisinę pagalbą tik, kai bylos stadijoje arba procesiniame veiksmo antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą skirtą laiką ir bylos stadija arba procesinis veiksmas trunka daugiau kaip 2 mėnesius, tačiau nenumatyta galimybė apmokėti už antrinės teisinės pagalbos teikimo laiką, kai bylos nagrinėjimas sustabdomas ilgesniam nei 2 mėnesių terminui (pavyzdžiui, dėl asmens paieškos). • Taisyklių 37 punkte numatytas proporcingas apmokėjimas už antrinės teisinės pagalbos teikimą advokatų pakeitimo atveju, apsunkina apmokėjimo procesą (būtina sulaukti bylos pabaigos ir nėra galimybės apmokėti už atliktus veiksmus advokatui, kuris buvo pakeistas). • Taisyklių V skyrius (užmokesčio mokėjimas koordinatoriams) nebeaktualus, kadangi advokatai nebevykdo koordinatoriaus funkcijų.
II. Siūlomos priemonės	<p>Igyvendinant VGTPĮ pakeitimo įstatymo nuostatas ir siekiant valstybės garantuojamos teisinės pagalbos efektyvumo ir kokybės gerinimo siūloma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taisyklių 4 ir 7 punktuose numatyti dvigubą (2 UBD) užmokesčio mokėjimą advokatams už faktinį antrinės teisinės pagalbos teikimo laiką, skirtą procesiniams veiksams atlikti, ir laiką, skirtą pasirengti nagrinėti bylą. Atitinkamai siūloma Taisyklių 11 ir 11¹ punktuose numatyti, kad 2 UBD užmokestis mokamas ir už kiekvieną bylos stadiją (procesinį veiksmą)

	<p>viršijančią papildomai skirtą valandą dalyvauti ikiteisminio tyrimo veiksmuose ar teismo posėdžiuose ir pasirengti nagrinėti bylą, kai faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirtą laiką, ir šis laikas yra pagrįstas. Dvigubas užmokestis būtų mokamas advokatams, baigusiems specialiuosius mokymus pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro tvirtinamas advokatų, kurie teikia antrinę teisinę pagalbą konkrečiose srityse, specialiųjų mokymų organizavimo taisykles.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numatyti 5 UBD (5 valandas) nepilnamečio vaiko, galimai nukentėjusio nuo nusikalstamos veikos žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei, interesų atstovavimui procese iki ikiteisminio tyrimo pradžios ir skundo dėl nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą parengimui; • UBD nuo 2024 m. sausio 1 d. didinti iki 25 Eur. Pažymėtina, kad laikotarpiu nuo 2020 m. iki 2022 m. UBD buvo didinimas nežymiai – nuo 16 Eur iki 20 Eur. Žymiai mažesnis už rinkos kainą apmokėjimas už suteiktas advokatų paslaugas turi neigiamos įtakos paslaugų kokybei ir efektyvumui⁴. Klausimas dėl UBD dydžio didinimo taip pat buvo keliamas Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinavimo tarybos⁵ (toliau – VGTP koordinavimo taryba) 2022 m. spalio 17 d. posėdžio metu. VGTP koordinavimo tarybos, kuri, be kita ko, pagal Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymą teikia pasiūlymus dėl užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą ir mediaciją⁶, narių dauguma pasisakė už siūlymą UBD iki 25 Eur didinti nuo 2023 m. liepos 1 d. Dėl riboto valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemai skirto finansavimo, UBD didinimas iki 25 Eur buvo atidėtas iki 2024 m. sausio 1 d. • Taip pat siūloma patikslinti, kad UBD peržiūrimas iki kiekvienų metų lapkričio 1 dienos, kadangi rugsėjo mėn. dar vyksta biudžeto derybų procesas, bei papildyti, kad peržiūrint UBD atsižvelgiama ir į mėnesinės infliacijos rodiklio pokyčių dinamiką. Pažymėtina, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. nuo 730 Eur iki 840 Eur buvo padidinta minimali mėnesinė alga⁷, 2024 m. ji didinama iki 924 Eur. 2023 m. nuo 181 Eur iki 186 Eur padidintas
--	---

⁴ Apie tai pažymėta ir 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos teisingumo sistemos plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 861 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos teisingumo sistemos plėtros programos patvirtinimo“

⁵ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinavimo taryba yra kolegiali patariamoji visuomeniniais pagrindais veikianti institucija. Ją sudaro Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos bei Žmogaus teisių komitetas, Teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos advokatūros, Lietuvos teisininkų draugijos, Teisėjų tarybos, nevyriausybinių organizacijų, kurių veikla susijusi su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu arba žmogaus teisių apsauga, atstovai.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 7 straipsnio 4 dalies 6 punktas.

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 28 d. nutarimas Nr. 516 „Dėl 2024 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“;

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 7 d. nutarimas Nr. 1014 „Dėl 2023 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“.

	<p>valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis⁹. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023 m. I ketvirtį vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (be individualiųjų įmonių) buvo 1959,9 Eur, atitinkamai 2022 m. I ketvirtį – 1729,9 Eur. 2023 m. prognozuojamas 10,4 proc. vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas (2024 m.– 6,3 proc.)¹⁰. 2022 m. gruodžio mėn. vidutinė metinė infliacija siekė 21,7 proc., nuo 2023 m. sausio mėn. iki 2023 m. birželio mėn. ji sumažėjo nuo 20 proc. iki 9 proc.¹¹ Numatoma, kad 2023 m. vidutinė metinė infliacija sudarys 8,9 proc., 2024 m. vidutinė metinė infliacija sumažės iki 2,6 proc.¹²</p> <p>Siekiant efektyvesnio Taisyklių nuostatų taikymui praktikoje siūloma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taisyklių 11 ir 11¹ punktuose numatyti kad, kai faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirtą laiką, šis laikas gali būti pagrįstas pateikiant papildomą informaciją ar dokumentus TEISIS. • Taisyklių 14 punkte kasacinio skundo parengimui baudžiamosiose bylose numatyti 8 UBD (8 valandas). • Taisyklių 30, 32, 33, 46, 47 numatyti 5 darbo dienų terminą Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai informacijos Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui perdavimui. • Taisyklių 33 ir 47 punktuose numatyti 1 mėnesio terminą prašymams dėl užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą ir mediaciją pateikimui, o tais atvejais, kai antrinė teisinė pagalba nutraukiama ir asmuo turi susimokėti dalį (visas) antrinės teisinės pagalbos išlaidų, prašymas išmokėti užmokestį už antrinę teisinę pagalbą turėtų būti pateiktas per 5 darbo dienas. • Taisyklių 32, 33 ir 47 punktuose numatyti informacijos, susijusios su apmokėjimu už antrinę teisinę pagalbą ar mediaciją, teikimą naudojant TEISIS. • Taisyklių 35 punktą papildyti numatant tarpinį apmokėjimą už suteiktą antrinę teisinę pagalbą, kai bylos nagrinėjimas sustabdomas ilgesniam nei 2 mėnesių terminui. • Pripažinti netekusiais galios Taisyklių 37 punktą ir V skyrių.
III. Priemonių kaštai	<p>Tiksliai apskaičiuoti nutarimo projekto įgyvendinimui galimai reikalingų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo ir mediacijos užtikrinimo funkcijoms skirtų asignavimų pokytį nėra galimybės, tačiau atsižvelgiant į 2023 m. I pusmečio statistinius rezultatus (valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo faktines apimtis), siūlomiems pakeitimams 2024 m. bendras reikalingas biudžeto lėšų poreikis yra 4747 tūkst. Eur. Visgi atsižvelgiant į</p>

⁹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/386421006fc511edbc04912defe897d1>.

¹⁰ Ekonominės raidos scenarijus 2023–2026 metams,

https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/ERS%20aprasymas_2023_birzelis

¹¹ <https://osp.stat.gov.lt/infliacijos-skaiciuokle>

¹² Ekonominės raidos scenarijus 2023–2026 metams,

https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/ERS%20aprasymas_2023_birzelis

	2024 m. valstybės biudžeto derybų rezultatus ir darbo tvarka iš Finansų ministerijos gautą informaciją apie planuojamą valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemai skirti papildomą finansavimą (3500 tūkst. Eur), preziumuojama, kad biudžeto asignavimai bus pakankami UBD padidinimui iki 25 Eur bei efektyvesnio Taisyklių taikymo užtikrinimui praktikoje (2245 tūkst. Eur), likusią sumą (1255 tūkst. Eur) skiriant valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančių advokatų specializacijai jautriausiose bylose, kuriose atstovaujama pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms (pavyzdžiui, nepilnamečiams, taip pat asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų).
IV. Nauda visuomenei	Nutarimo projektu siekiama didinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos efektyvumą ir kokybę bei pritraukti daugiau advokatų į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemą.

Nutarimo projektas prisideda prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ iškelto kokybiškos teisinės pagalbos tikslo (198, 199 punktai).

Nutarimo projektas buvo pateiktas išvadoms ir nuomonėms gauti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos mediatorių rūmams, Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai. Policijos departamentas ir Vidaus reikalų ministerija pastabų ar pasiūlymų pagal kompetenciją neturėjo. Kitos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertinti derinimo pažymoje.

Dėl Nutarimo projekto taip pat konsultuotasi su visuomene, paskelbus Nutarimo projektą Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabų ar pasiūlymų negauta.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos¹³, 4 punktu, nutarimo projekto poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės (vadovė Aurelija Giedraitytė, tel. 860769523, el. p. aurelija.giedraityte@tm.lt, vyriausioji patarėja Neringa Keršienė, tel. 867185662, el. p. neringa.kersiene@tm.lt) vyresnioji patarėja Vaida Rudėnaitė (tel. 867186277, el. p. vaida.rudenaite@tm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas ir jo lyginamasis variantas, 15 lapų.

2. Derinimo pažyma, 4 lapai.

3. Suinteresuotų institucijų raštai, 15 lapų.

Teisingumo ministrė

Ewelina Dobrowolska

¹³ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

Vaida Rudėnaitė, tel. +37067186277, el. p. vaida.rudenaite@tm.lt